

Читання

Розділ 3. Збагачуємося скарбами усної народної творчості

Сьогодні
10.10.2024

Урок
№20

Робота з дитячою книжкою.
«Казки і пісні». «Язиката Хвеська»
(українська народна казка)

Всім
Мова

Сьогодні

Дата: 10.10.2024

Клас: 4-Б

Урок: читання

Вчитель: Таран Н.В.

Тема. **Робота з дитячою книжкою. «Казки і пісні». «Язиката Хвеська» (українська народна казка)**

Мета: аналіз сюжету, характеристика образів казки, популяризування серед учнів усної народної творчості, формулювання стійкого читацького інтересу. За допомогою кращих зразків українського фольклору прищеплювати дітям любов до рідного слова, захоплення красою та багатством української мови. Сприяти згуртуванню дитячого колективу, розвитку творчих здібностей.

Сьогодні
10.10.2024

Емоційне налаштування.

Знову день почався, діти.
Всі зібрались на урок?
Тож пора нам поспішати –
Кличе в подорож дзвінок.
А урок наш незвичайний –
Грою всі його зовуть.
І щоби він був цікавим
Ти активним мусиш бути.

Сьогодні
10.10.2024

Психологічна настанова на урок. Вправа «До успіху».

А для того, щоб наш урок був
успішним і продуктивним, нам
потрібно:

- ❖ Не просто слухати, а чути.
- ❖ Не просто дивитися, а бачити.
- ❖ Не просто відповідати, а міркувати.

10.10.2024

Вступне слово

Усна народна творчість, або фольклор, виникла в ті давні часи, коли людська культура тільки-но починала зароджуватися. Фольклор берегав найважливішу та найцікавішу інформацію і передає її в усній формі від покоління до покоління. У цьому розділі ти прочитаєш записані зразки народних пісень та казок. Однак особливо цікаво по-слухати їх в усному, «живому» виконанні. Сподіваємось, ти ще мати-реш таку нагоду.

Дотепність українців чудово ілюструє жартівлива пісня «Чи я не сазайка» та казка «Язиката Хвеська».

Казки — то наші великі вчителі,
які спочатку виховують, а вже
потім розважають...

10.10.2024

Опрацювання української народної казки «Язиката Хвеська». Щоденні 5. Слухання.

<https://www.youtube.com/watch?v=piLkMXDNPqo>

Сьогодні
10.10.2024

Опрацювання української народної казки «Язиката Хвеська».
Щоденні 5. Слухання.

- ❖ Як Петро вирішив провчити свою жінку?
- ❖ Чи вдалося йому це?
- ❖ Розташуй у певній послідовності ілюстрації.

Сьогодні
10.10.2024

Рухлива вправа

РУХЛИВА

ВПРАВА

10.10.2024

Опрацювання української народної казки «Язиката Хвеська».

Щоденні 5. Читання для когось

От були собі чоловік і жінка, Петро і Хвеська. І гарна б жінка була Хвеська, усім гарна, та тільки на язык швидка. Що не скаже їй чоловік, усе своїм довгим язиком розплеще. Просто хоч нічого їй не кажи! Уже її чоловік і прохав, і вмовляв, і сердився — нічого не помага!

От раз поїхав Петро орати та й виорав гроші, скарб. А було це ще за панщини. І дума він: «Як довідається економ, то в ідніме. А довідається неминуче, бо від Хвеськи не сховаєшся, вона по всьому селу рознесе. Що його робити? Треба одучити її од такої поганої звички. Та й гроші щоб не пропали».

Ото взяв він ті гроші, привіз їх додому, заховав, а жінці нічого не каже. А другого дня Петро — в базар. Купив там трохи не з мішок бубликів, а вертаючись з базару, привернув до річки та витяг з ятерів та з верші рибу.

Тоді рибу ту одніс у ліс і порозкидав попід кущами, а ті бублики взяв та й почіпляв на одній груші, що на краю лісу стояла. Тоді вертається додому, пообідали з жінкою, от він і каже їй:

— Жінко, а ходімо в ліс, пошукаємо, чи не притхнулась там риба, то позбираємо!

— Що це ти, чоловіче, здурів, чи що? Хіба ж таки буває у лісі риба?

— Авжеж, буває,— каже Петро,—Ось ходім лиш!

Хвеська не вірить, а все ж пішла. Приходить у ліс, коли так: то під тим, то під тим кущем лежить риба. Петро тоді й каже:

— А що, Хвесько? Не казав я тобі?

— Оце диво! — говорить вона.— І родилася, і хрестилася, а такого дива не бачила.

Виходять на узлісся, аж стоїть груша, і на ній бубликів рясно — аж віти гнуться. Хвеська кричить:

— Чоловіче, чоловіче! Чи бачиш? Бублики на груші!

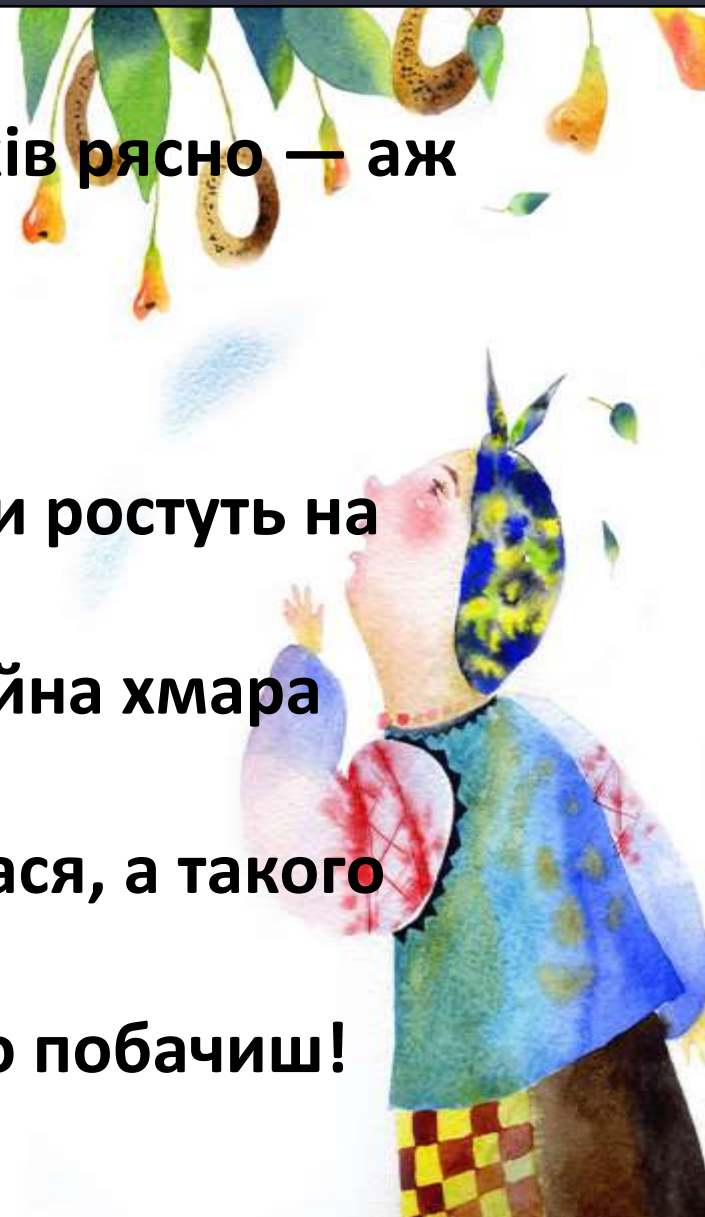
— Та бачу,— каже чоловік,— то що?

— Та як же таки: бублики на груші! Хіба ж таки бублики ростуть на груші?

— Звісно, не ростуть,— каже він.— А то, мабуть, бублейна хмара йшла та й зачепила ліс, оце й zostалися бублики.

— Нум же, чоловіче, струшувати! І родилася, і хрестилася, а такого дива не бачила.

— То що, що не бачила? — каже Петро.— Не бачила, то побачиш!
Ходім лиш додому, а то вже пізно.

10.10.2024

Опрацювання української народної казки «Язиката Хвеська».
Щоденні 5. Читання для когось

Ото позабирали та й пішли. Приходить додому, жінка й почала:

— І що то, чоловіче, за день такий! І родилась, і хрестилась, такого дня не бачила: риба в лісі, бублики на груші!

— Це ще нічого,— каже Петро.— От що диво, я сьогодні й гроші знайшов.

— Йо!?

— Їй-бо знайшов!

— А де ж вони, чоловіче?

— Та ось! — Витяга ті гроші.

— Отепер же, чоловіче, будемо ми багаті!

— Будемо,— каже чоловік,— та не дуже, бо як економ довідається, то зараз одніме.

— От! — каже жінка.— А як же він довідається? Щоб мені те та се — я нікому не скажу!

10.10.2024

Опрацювання української народної казки «Язиката Хвеська».
Щоденні 5. Читання для когось

— Гляди ж, жінко, не кажи, а то буде нам лихо. Та гляди, не кажи нікому й про те, що ми в лісі та в річці знаходили, бо люди як довідаються, що це був такий день, то зараз догадаються, що я гроші знайшов, бо в такі дні звичайно скарби знаходять.

Отак Петро каже жартуючи, а Хвеська:

— Добре,— каже,— нікому в світі не скажу.

Ото й терпить вона, не каже нічого про ті гроші день чи два, а далі не втерпіла — як-таки про своє щастя не розказати? І побігла до куми Меланки. Прибігла, «добридень» сказала, сіла. Сидить, от-от хочеться сказати, та боїться. А далі:

— От горе на світі убогому, хоч би й нам. Хотіла справити собі нові чоботи к святу, так нема за що й справити.

А кума Меланка й собі:

10.10.2024

Опрацювання української народної казки «Язиката Хвеська».
Щоденні 5. Читання для когось

— Що правда, то правда, кумасю, я ж кажу!..

А Хвеська не дає їй і доказати та зараз своє:

— Ну, та, може, бог дасть, скоро не будемо вбогі...

— Як-то так? — питається кума Меланка, а саме вже й вухо нашорошила.

— Ох, кумасю, не знаю, як і казати...

— Та кажіть-бо, кажіть,— умовляла кума Меланка.

— Та не знаю, як і казати, бо це діло таке, що нікому, нікому не велів чоловік казати!

— Ох, ненько! Та хіба ж я така? Та я все одно, що стіна! — каже кума Меланка.

— Ну, куманю,— каже Хвеська,— це вже я вам тільки та глядіть же — нікому, нікому!

Та й давай пошепки про ті гроші.

10.10.2024

Опрацювання української народної казки «Язиката Хвеська».
Щоденні 5. Читання для когось

Тільки Хвеська з хати, а кума Меланка за свиту та до куми Пріськи:

— Ох, кумочко, чи ви чули?..

А тут свято трапилось, кума Пріська пішла до куми Марини, в неї вже є кума Явдоха — вже й бесіда готова. Погуляли та й про Петрові гроші погомоніли.

А тут саме на той день Петро та й посварився за щось на Хвеську і добре-таки нагрімав. Вона тоді:

— Стривай же ти, такий-сякий! Коли так!..

І побігла, і вже дзвонить по всьому селу, що її чоловік налаяв і трохи не бив, і що він гроші знайшов, і що він ховається з ними, і все.

Ото день чи два поминуло — кличуть Петра в контору, до економа. Той на його зараз мокрим рядом:

— Кажи, такий-сякий, знайшов гроші?

10.10.2024

Опрацювання української народної казки «Язиката Хвеська».
Щоденні 5. Читання для когось

- Ні,— каже Петро,— не знаходив.
- Як не знаходив? Адже твоя жінка каже!
- А що ж, пане, що моя жінка каже? Моя жінка не сповна розуму, то вона чого й на світі нема наплете!
- А так чи не так! — каже економ.— Покликать сюди жінку! Ото зараз тую Хвеську приводять. Питається економ:
 - Знайшов твій чоловік гроші?
 - Знайшов,— каже,— паночку, знайшов!
 - А що,— питається тоді економ у Петра,— бачиш?
 - Та що,— каже той,— вона чого не наплете! А ви краще спитайте її, пане, коли се було?
 - А коли се було? — питається економ.

10.10.2024

Опрацювання української народної казки «Язиката Хвеська».
Щоденні 5. Читання для когось

— Еге! Коли! Саме тоді, як ми ходили в ліс та під кожним кущем рибу збирали.

— Що ще далі скажеш? — питається Петро.

— Еге, що! Тепер уже не одбрешешся! Саме тоді й було, як ми рибу в лісі збирали, і бублейна хмара йшла, і в лісі бубликів ми натрусили.

Як скрикне ж економ:

— Ах ти така-сяка! Як ти мені смієш таке казати?! Візьміть її та дайте доброго хльосту, щоб казна-чого не базікала!

Тут Петро оступився, почав просити, що його жінка несповна розуму.

Ото пан подумав, подумав — і справді дурна, узяв та й пустив.

От ідуть вони вдвох, Хвеська і Петро, він собі сміється з-під вуса, а вона й носа похнюпила, розчовпала, що вклепалась. Прийшли додому, вона в плач:

— Так ти,— каже,— мене підвів!
— Хвесько, жінко моя люба,— каже Петро, не я тебе підвів, ти сама себе підвела! От не ляпай ніколи по-дурному язиком, то й нічого не буде. А тепер не сердься, та давай помиримось.

Ото й помирились, живуть та потрошку ті гроші тратять. А Хвеська бачить, що лихо багато балакати, та й знишкла.

10.10.2024

Опрацювання української народної казки «Язиката Хвеська». Щоденні 5. Словникова робота

Економ — панський управитель, який вів господарство.
Розчовпати — зрозуміти.
Вкльопатися — потрапити в неприємне становище.

Сьогодні
10.10.2024

Читання тексту учнями. Бесіда за змістом тексту з елементами вибіркового читання.

- ❖ У чому співпадіння і чим відрізняються прослухана та прочитані казки?
- ❖ Що свідчить про винахідливість Петра?
- ❖ Які риси характеру в казці висміюють, які – схвалюють?
- ❖ Відшукай у тексті речення, у якому передано здивування Хвеськи від побаченого в лісі.
- ❖ Прочитай в особах розмову між панським економом, Хвеською і Петром. Спробуйте інтонацією передати емоції та почуття героїв казки.

Сьогодні
10.10.2024

Рефлексія. Вправа «Відкритий мікрофон».

- Сьогодні я прочитав (ла) про...
- Було цікаво дізнатися...
- Було складно...
- Я зрозумів(ла), що...
- Тепер я зможу...
- Я навчився(лася)...
- У мене вийшло...
- Я зміг (змогла)...

Сьогодні
10.10.2024

Пояснення домашнього завдання.

**Сонячні вітрила с. 13-17.
Прочитай казку в особах.**

**Виконай завдання
с.17 №3-4**

**Відео, аудіозвіт роботи
надсилай на освітню
платформу Human.**

Успішного навчання!

